

Sygn. akt V KK 157/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie **T. D.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 stycznia 2019 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 27 lutego 2015 r., sygn. akt IV Ka [...],

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 18 września 2014 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu
Rejonowego w S. i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w S.
do rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S. wyrokiem łącznym z dnia 18 września 2014 r., sygn. akt II K 19/14, po rozpoznaniu sprawy T.D., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. tego Sądu z dnia 17 czerwca 2011 r., za czyn popełniony w dniu 26 listopada 2010 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i 50 stawek dziennych grzywny,

2. tego Sądu z dnia 23 listopada 2011 r., za czyn popełniony z 14 na 15 kwietnia 2011 r. na karę roku pozbawienia wolności i 50 stawek dziennych grzywny,

3. Sądu Okręgowego w S. z dnia 15 listopada 2012 r., za czyny:

a) popełniony w dniu 28 czerwca 2011 r. na karę 4 lat pozbawienia wolności,

b) popełniony na przełomie sierpnia i września 2011 r. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności,

c) popełniony od dnia 15 czerwca 2011 r. do 26 września 2011 r., na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności,

d) popełniony 28 września 2011 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

a następnie na karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

4. tego Sądu Rejonowego w S. z dnia 5 marca 2013 r., za czyny popełnione od 26 czerwca 2010 r. do 21 lipca 2010 r. stanowiące ciąg przestępstw, na karę 2 lat pozbawienia wolności i za czyn popełniony z 22 na 23 września 2010 r., na karę roku pozbawienia wolności,

a następnie na karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności,

I. z wyroków opisanych w pkt 1, 2 i 4 wymierzył karę łączną 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności,

II. z wyroków z pkt 1 i 2 wymierzył karę łączną 70 stawek dziennych grzywny,

III. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet kar łącznych zaliczył stosowny okres i wpłatę,

IV. orzekł, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w łączonych wyrokach pozostawia do odrębnego wykonania,

V. na podstawie art. 572 k.p.k. odmówił objęcia wyrokiem łącznym kar wymierzonych wyrokiem opisanym w pkt 3, a więc wydanym przez Sąd Okręgowy w S., i w tej części umorzył postępowanie,

VI. zwolnił skazanego od kosztów postępowania.

Apelację złożył obrońca skazanego, który zarzucił obrazę „art. 85 k.k. i 86 k.k. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie skutkujące nieuwzględnieniem okoliczności przemawiających na korzyść skazanego, a tym samym odstąpienie od pełnej absorpcji kary”, po czym wniósł o zmianę wyroku przez zastosowanie tej zasady i wymierzenie kary 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 27 lutego 2015 r., IV Ka [...] /14, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Kasację od całości wyroku na korzyść skazanego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zarzucając „rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 433 § 1 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania) w zw. z art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyjścia poza granice podniesionego zarzutu, co skutkowało utrzymaniem w mocy orzeczenia Sądu I instancji wydanego z rażącym naruszeniem przepisu prawa procesowego, to jest art. 569 § 2 k.p.k., z uwagi na orzekanie przez Sąd Rejonowy w sprawie należącej do właściwości Sądu Okręgowego, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą”.

Skarżący się wniósł o uchylenie obu wyroków i „przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S.”.

Prokurator Prokuratury Krajowej na rozprawie kasacyjnej wniósł o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Do wydania wyroku łącznego doszło na podstawie przepisów prawa materialnego i procesowego sprzed ich nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 20 marca 2015 r., poz. 396). W myśl art. 19 ust. 1 tej ustawy, przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego w nowym brzmieniu nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie noweli, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po tym dniu. W kasacji nie przywołano takiego skazania. Mogła zatem powstać wątpliwość, której efektem był wniosek prokuratora złożony na rozprawie kasacyjnej, czy rzeczywiście kasacja została wywiedziona na korzyść skazanego, skoro nie ma obecnie podstaw do stwierdzenia, że nowoorzeczona kara łączna będzie niższa.

Korzyści skazanego należy jednak upatrywać w tym, że z obrotu prawnego zostanie wyeliminowane (i tak się stało) orzeczenie – jego dotyczące – obarczone wadą tak rażącą, że nie ma potrzeby wykazywać natężenia uchybienia ani jego wpływu na treść wyroków obu Sądów.

Przechodząc do meritum, Sąd Rejonowy w S. orzekł w sprawie należącej do właściwości Sądu Okręgowego w S., czyli zaistniała tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. Bowiem w myśl art. 569 § 2 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r., właściwy do orzekania w niniejszej sprawie był Sąd Okręgowy. Wprawdzie w przepisach tych mowa jest o właściwości do wydania wyroku łącznego, lecz jeżeli w jednej ze spraw objętej postępowaniem o wydanie takiego wyroku orzekł sąd wyższego rzędu, to wyłącznie do tego sądu należy stwierdzenie, że jego wyrok nie podlega łączeniu. Orzeczenia takiego (postanowienia), także w wyroku łącznym, nie może wydać sąd niższego rzędu ze względu na zakaz wynikający z art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2010 r., IV KK 271/09 – OSNKW 2010, z. 7, poz. 64 i z dnia 26 października 2016 r., II KK 292/16 – Lex nr 2141220).

Nawet gdyby uznać, że z obecnego brzmienia art. 569 § 1 *in fine* k.p.k. wynika uprawnienie sądu niższego rzędu do wydania wyroku łącznego i rozstrzygnięcia na podstawie art. 572 k.p.k. dotyczącego wyroku sądu niższego rzędu, to fakt zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej należy postrzegać przez pryzmat stanu prawnego obowiązującego w czasie wystąpienia tej przyczyny (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2015 r., III KK 287/15 – OSNKW 2016, z. 2, poz. 16).

Sąd Najwyższy oczywiście zdaje sobie sprawę, że tylko wtedy, gdy zaszła sytuacja określona w art. 19 ust. 1 *in fine* („...chyba że...”) wskazanej wyżej noweli i ostatni wyrok wydał sąd wyższego rzędu, sprawa nie powróci do sądu niższego rzędu. Jednak ustawowym obowiązkiem Sądu kasacyjnego było usunięcie z obrotu prawnego wyroku obarczonego uchybieniem o charakterze bezwzględnym. Uchybienie takie jest również powodem wznowienia postępowania z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.). Wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej wyklucza uznaniowość sądu bez względu na jego hierarchiczne usytuowanie.

Dlatego orzeczono jak w wyroku.

